

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІЖНАРОДНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР**

II Міжнародна науково-практична конференція

**МОВНА ОСВІТА В СУЧАСНИХ ЗВО:
ТЕНДЕНЦІ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
(електронне видання)

20-21 травня 2021 року

Біла Церква

УДК 378.016:81(063)

Мовна освіта в сучасних ЗВО: тенденції, виклики, перспективи: збірник доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції, 20-21 травня 2021 р. / За заг. ред. А. О. Будугая. – Біла Церква: БНАУ. – 81 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Мовна освіта в сучасних ЗВО: тенденції, виклики, перспективи», що присвячені висвітленню актуальних питань мовної освіти в сучасних ЗВО.

Рецензенти:

Олена Юріївна Матушек, д. філол. наук, професор, завідувач кафедри історії української літератури Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Лариса Василівна Бережан, канд. філол. наук, доцент кафедри української літератури Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича.

Загальна редакція:

Андрій Олександрович Будугай, асистент кафедри мовної підготовки Міжнародного навчально-наукового інвестиційного центру (МННІЦ) Білоцерківського національного аграрного університету.

Редакційна рада:

Тетяна Миколаївна Рудакова, канд. філол. наук, доцент, в. о. завкафедри мовної підготовки Міжнародного навчально-наукового інвестиційного центру Білоцерківського національного аграрного університету.

Ольга Дмитрівна Будугай, доцент кафедри мовної підготовки МННІЦ БНАУ;

Лілія Анатоліївна Роман, канд. філологічних наук, Чернівецький відділ Всеукраїнської громадської організації Союзу Українок;

Єлизавета Юріївна Скрипкіна, асистент кафедри мовної підготовки МННІЦ БНАУ.

<https://science.btsau.edu.ua/>

Автори несуть відповідальність за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела та вживання власних імен.

Права застережені:

© Кафедра мовної підготовки МННІЦ БНАУ, 2021
© Автори доповідей Збірника, 2021

Білоцерківський національний аграрний університет

(Україна, м. Біла Церква)

Кафедра мовної підготовки МННЦ

Czech University of Life Sciences

Чеський університет природничих наук (Чехія, м. Прага)

Deutsch-Ukrainische Wissenschaftliche Gesellschaft e. V. in München (DUWG)

Німецько-українське наукове Об'єднання імені Юрія Бойка-Блохина

(Німеччина, м. Мюнхен)

Институт за исторически изследвания, Българска академия на науките

Институт історичних досліджень Болгарської академії наук

(Болгарія, м. Софія)

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Університет імені Костянтина Філософа (Словаччина, м. Нітра)

Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава

Вітебський державний університет імені П. М. Машерова

(Білорусь, м. Вітебськ)

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

(Україна, м. Харків)

Кафедра мовної підготовки 1

Навчально-наукового інституту міжнародної освіти

Вінницький національний технічний університет (Україна, м. Вінниця)

Кафедра іноземних мов

Запорізький державний медичний університет (Україна, м. Запоріжжя)

Кафедра мовної підготовки

Сумський державний університет (Україна, м. Суми)

Кафедра мовної підготовки іноземних громадян

Тернопільський національний технічний університет

імені Івана Пулюя (Україна, м. Тернопіль)

Кафедра української та іноземних мов

Abcland, центр іноземних мов (Україна, м. Одеса)

Екзаменаційний центр університету Cambridge

ЗМІСТ

<i>II Міжнародна науково-практична конференція «Мовна освіта в сучасних ЗВО: тенденції, виклики, перспективи»</i>	6
1. Тетяна Миколаївна Алексєєнко , Ірина Миколаївна Кушнір , Наталія Ігорівна Ушакова (м. Харків, Україна) <i>Навчальний комплекс з української мови «паралель» для англомовних студентів-нефілологів</i>	8
2. Яна Степанівна Білик , Микола Іванович Лісовий (м. Вінниця, Україна) <i>Навчання іноземних студентів української вимови</i>	10
3. Дарина Дмитрівна Блохин (м. Мюнхен, Німеччина) <i>Психолого-педагогічні засади подолання труднощів у вивченні іноземної мови</i>	13
4. Андрій Олександрович Будугай (м. Біла Церква, Україна) <i>Етапи роботи над скоромовками у процесі дистанційного вивчення української мови іноземними слухачами. Використання гарячих (швидких) клавіш під час підготовки матеріалів занять</i>	18
5. Ольга Дмитрівна Будугай (м. Біла Церква, Україна) <i>Культурологічний проєкт «Сім чудес України» як ефективне джерело вивчення лінгвокраїнознавства іноземними громадянами ..</i>	25
6. Лідія Прокопівна Гайдук , Наталія Валентинівна Гроссу (м. Запоріжжя, Україна) <i>Online course as a means of organizing the independent work of students of the pre-university stage of preparation</i>	29
7. Наталія Олегівна Димань (м. Біла Церква, Україна) <i>Метод «синквейн» у практиці викладання української мови як іноземної</i>	32
8. Ірина Мирославівна Захарків (м. Суми, Україна) <i>Переваги застосування лінгвокраїнознавчого підходу у викладанні української мови як іноземної</i>	34
9. Ірина Євгеніївна Зозуля (м. Вінниця, Україна) <i>Розвиток іншомовної дискурсивної компетенції іноземних студентів</i>	37
10. Кристья Йорданов (м. Софія, Болгарія) <i>Османсько-турецькі назви видів соколів та яструбів, а також різних видів діяльності, пов'язаних з мисливськими потребами султанського двору та вищих державних службовців в Османській імперії згідно з османськими документами XV-XVI століть</i>	39
11. Алєна Іванауна Калечиц (м. Нітра, Словаччина) <i>Творческий подход в обучении письменной речи словацких студентов, изучающих русский язык</i>	44
12. Юлія Григорівна Косенко (м. Суми, Україна) <i>Комунікативні ситуації у процесі навчання української мови як іноземної</i>	47

13.	Лариса Михайлівна Кужелєва , Катерина Іллівна Старостенко (м. Суми, Україна) <i>Організація самостійної роботи з української мови іноземних слухачів довузівського етапу підготовки</i>	50
14.	Віталій Володимирович Макарчук (м. Біла Церква, Україна) <i>Українська мова як чинник національної безпеки (правові аспекти)</i> ..	53
15.	Олександр Іванович Нікітенко (м. Біла Церква, Україна) <i>Правове регулювання у сфері застосування української мови (адміністративний аспект)</i>	55
16.	Ольга Валеріївна Нітенко (м. Київ, Україна) <i>Особливості навчання австрійських студентів в умовах пандемії COVID-19</i>	58
17.	Вікторія Валеріївна Новікова (м. Біла Церква, Україна). <i>Академічна мобільність як фактор інтеграції України в європейський науково-освітній простір</i>	61
18.	Лілія Анатоліївна Роман (м. Чернівці, Україна) <i>Вивчення української мови на матеріалах культурної спадщини України як потужний чинник у збагаченні світогляду та покращенні адаптації іноземних студентів</i>	65
19.	Тетяна Миколаївна Рудакова (м. Біла Церква, Україна – м. Нітра, Словаччина) <i>Особливості використання діалогу-розпитування на заняттях з української мови як іноземної</i>	67
20.	Єлизавета Юріївна Скрипкіна (м. Біла Церква, Україна) <i>Ефективні шляхи свідомого засвоєння нової лексики слухачами мовного курсу</i>	70
21.	Алла Сергіївна Стадній (м. Вінниця, Україна) <i>Організація самостійної роботи студентів у процесі вивчення української мови як іноземної</i>	73
22.	Ірина Семенівна Товт (м. Біла Церква, Україна) <i>Культурологічний підхід до викладання української мови та літератури у ЗВО</i>	75
23.	Ірина Володимирівна Черновалюк (м. Одеса, Україна) <i>Инновационные технологии в иноязычном образовании</i>	78

II Міжнародна науково-практична конференція «Мовна освіта в сучасних ЗВО: тенденції, виклики, перспективи»

Онлайн-конференція, організована *кафедрою мовної підготовки* Міжнародного навчально-наукового інвестиційного центру Білоцерківського національного аграрного університету, відбулася 20 – 21 травня 2021 року.

Співорганізаторами конференції виступили:

- Чеський університет природничих наук (*Чеська Республіка, м. Прага*);
- Німецько-українське наукове Об'єднання імені Юрія Бойка-Блохина (*Німеччина, м. Мюнхен*);
- Інститут історичних досліджень Болгарської академії наук (*Республіка Болгарія, м. Софія*);
- Університет імені Костянтина Філософа (*Словацька Республіка, м. Нітра*);
- Вітебський державний університет імені Петра Машерова (*Республіка Білорусь, м. Вітебськ*);
- перша кафедра мовної підготовки Навчально-наукового інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені Василя Каразіна (*Україна, м. Харків*);
- кафедра іноземних мов Вінницького національного технічного університету (*Україна, м. Вінниця*);
- кафедра мовної підготовки Запорізького державного медичного університету (*Україна, м. Запоріжжя*);
- кафедра мовної підготовки іноземних громадян Сумського державного університету (*Україна, м. Суми*);
- кафедра української та іноземних мов Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (*Україна, м. Тернопіль*);
- Екзаменаційний центр університету Cambridge Abcland, центр іноземних мов (*Україна, м. Одеса*).

Учасників конференції привітали професори Віталій Петрович Новак (перший проректор БНАУ), Дарина Дмитрівна Блохин (Президент НУНО, ФРН), Тетяна Василівна Нікітіна (Білорусь), Олександр Анатолійович Склярченко (Китай).

Упродовж двох днів конференції лунали цікаві доповіді колег із різних куточків України та зарубіжжя. Науковці-методисти активно ділилися накопиченим досвідом, розкривали важливі нюанси роботи з іноземними здобувачами освіти.

Після виступів доповідачів нерідко тривала наукова дискусія, активними учасниками якої були досвідчені викладачі Ірина Євгенівна Зозуля (м. Вінниця), Альона Іванівна Калечиц (Білорусь – Словаччина), Ольга Вікторівна Гриценко (м. Запоріжжя), Марія Ігорівна Тихоновська (м. Одеса), Лілія Анатоліївна Роман (м. Чернівці), Ірина Миколаївна Кушнір (Харків), Ірина Анатоліївна Рижова (Київ). Вони не тільки обговорювали порушені доповідачами проблеми, але й давали слушні поради з власного досвіду праці з інокомунікантами.

Доповіді співорганізаторів конференції доповнили представники таких навчальних закладів:

- Університету Григорія Сковороди в Переяславі,
- Вінницького національного медичного університету імені Миколи Пирогова,
- Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
- Одеського національного університету імені Іллі Мечникова,
- КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»,
- Чернівецького відділу ГО Союзу Українок (м. Чернівці)
- Відокремленого структурного підрозділу «Тернопільський фаховий коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя».

На конференції прозвучали декілька мов: українська, англійська, білоруська, німецька, російська.

Дякуємо всім учасникам за плідну співпрацю та цікаві доповіді.

Тетяна Рудакова, к. філол. н., доц., в. о. зав. кафедри мовної підготовки;

Ольга Будугай, к. філол. н., доц. кафедри мовної підготовки;

Оксана Тихонова, к. філол. н., асистент кафедри мовної підготовки;

Андрій Будугай, асистент кафедри мовної підготовки;

Єлизавета Скрипкіна, асистент кафедри мовної підготовки;

Наталія Димань, асистент кафедри мовної підготовки.

Ірина Євгенівна Зозуля (м. Вінниця, Україна),
канд. педагогічних наук, доцент кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету

doi: 10.33245/20-05-2021-37-39

Розвиток іншомовної дискурсивної компетенції іноземних студентів

Анотація: У статті розглянуто проблему формування іншомовної дискурсивної компетенції студентів вищої школи в процесі навчання українській мові як іноземній. Обґрунтовано важливість розвитку різноманітних підходів щодо проблеми іншомовної підготовки майбутніх фахівців технічної сфери в умовах освітнього середовища університету.

Зазначено, що навчання іноземній мові повинно відбуватися в межах особистісно-орієнтованого, комунікативно спрямованого і професійно-діяльнісного підходів у системі мовної професійно-орієнтованої підготовки студентів за умови впровадження в освітній процес інноваційних технологій навчання українській мові як іноземній. Доведено, що ефективність навчання монологічному мовленню як типу дискурсу залежить в першу чергу від рівня сформованості дискурсивної компетентності студентів.

Ключові слова: дискурсивна компетенція, українська мова як іноземна, іноземний студент, міжкультурна компетентність, метод навчання,.

The topic: «*Development of foreign language discursive competence of international students*»

Abstract: The problem of formation of foreign language discursive competence of high school students in the process of learning Ukrainian as a foreign language is considered in the article. The importance of the development of various approaches to the problem of foreign language training of future specialists in the technical field in the educational environment of the university is substantiated.

It is noted that foreign language teaching should take place within the personality-oriented, communicatively oriented and professional-activity approaches in the system of language professionally oriented training of students under the condition of introduction of the innovative technologies of teaching Ukrainian as a foreign language in the educational process. It is proved that the effectiveness of teaching monologue speech as a type of discourse depends first of all on the level of formation of discursive competence of students.

Key words: discursive competence, Ukrainian as a foreign language, foreign student, intercultural competence, teaching method.

Іншомовна освіта іноземних студентів в Україні спрямована на формування професійно-орієнтованої міжкультурної компетентності як складника діяльнісної компетентності, яка є багатокомпонентним утворенням і включає, поряд з іншими складовими, дискурсивну компетенцію.

Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти визначають основні напрями підготовки студентів ЗВО як майбутніх фахівців, що передбачає досягнення студентами достатнього рівня іншомовної комунікативної компетенції у сферах загальної та професійної комунікації [3, с. 24].

Роль сучасних методів у практиці викладання іноземцям української мови продовжує залишатися досить важливою. Головним завданням навчання, як зазначають дослідники [2, 4, 5], є практичне володіння розвиненою професійно орієнтованою комунікативною компетенцією для активного застосування української мови в діловому спілкуванні. Тобто, варто шукати такі універсальні підходи для вивчення української мови як іноземної, які б дозволили досягти більш високого рівня підготовки фахівців завдяки інтеграції мовної і професійної сфер.

Дискурсивна компетенція має на меті навчити іноземного студента застосовувати певні стратегії з метою конструювання та інтерпретації тексту. До змісту дискурсивної компетенції відносять розгляд специфікації письмових і усних типів текстів і тактик мовленнєвої поведінки [1].

Ми вважаємо, що навчання дискурсу має передувати відбір типів дискурсу, які відповідають меті навчання української мови як іноземної в конкретному закладі вищої освіти на основі принципу відбору, базованому на відповідності сферам й ситуаціям спілкування, типовим для конкретної спеціальності.

Саме тому поняття дискурсивної та комунікативної компетенцій тісно пов'язані між собою. Комунікативна компетенція, на нашу думку, є однією з найважливіших компетенцій для іноземного студента, недаремно її характеризують як інтегративний особистісний ресурс, що забезпечує успішність комунікативної діяльності.

Серед чотирьох видів мовленнєвої діяльності в іншомовній освіті майбутніх інженерів та менеджерів особливу увагу приділяємо навчання усного монологічного мовлення. Варто сказати, що іншомовна дискурсивна компетентність забезпечує певний культурний рівень усного й писемного мовлення та невербальної мовленнєвої поведінки.

Для забезпечення ефективності процесу формування іншомовної комунікативної компетентності доцільно розробляти нові методологічні підходи й визначати педагогічні умови їхньої реалізації, над чим сьогодні працюють вітчизняні вчені та педагоги-практики.

Поняття усної іншомовної дискурсивної компетентності майбутнього спеціаліста з урахуванням специфіки професії ми трактуватимемо як здатність фахівця будувати, сприймати та інтерпретувати цілісні монологічні (повідомлення, презентації, доповіді-звіту про наукове дослідження, про експериментальні результати технічної розробки, про виконання технічного завдання дослідження описи, оцінювання, виступи) та діалогічні/полілогічні (дискусії, обговорення, бесіди, інтерв'ю, телефонні розмови) усні дискурси українською мовою відповідно до комунікативного наміру в межах професійно-орієнтованого спілкування з урахуванням специфіки їх граматичної організації, взаємозв'язку лінгвістичних факторів та норм мовленнєвого етикету.

Загалом предмет спілкування розглядається нами як фрагмент дійсності, відображений спочатку у письмовому дискурсі (написання доповіді), а потім презентований у вигляді усного дискурсу (виступ з доповіддю), які мають

значимість для автора й включають максимально вичерпну інформацію про цільову аудиторію, умови спілкування, можливі ролі комунікантів [5, с. 265].

Отже, у найновіших дослідженнях іншомовну дискурсивну компетентність тлумачать як необхідний іноземному студентові рівень сформованості досвіду міжособистісної взаємодії, щоб успішно функціонувати в суспільстві з огляду на власні здібності. Формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів закладів вищої освіти різних напрямів підготовки на сучасному етапі розвитку світової спільноти необхідно розглядати як обов'язкову складову загальної фахової підготовки.

Список літератури:

1. Зозуля І. Є., Стадній А. С., Мошнірз М. М. Інфокомунікації, радіоелектроніка та наносистеми на уроках української мови для студентів-іноземців. – Частина 1: навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2019. – 100 с.

2. Зозуля, І. Є., Стадній А. С. Фахові терміни на уроках української мови як іноземної. *Збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки.* – Випуск LXXVI. – Том 1. – Херсон, 2017. – С. 127–131.

3. Ніколаєва, С. Ю., Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К. : Ленвіт, 2003. – С. 24–73.

4. Павелків, К. М., Дистанційне навчання іноземної мови для немовних спеціальностей у вищій школі. *Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: зб. наук. праць.* – Рівне: РДГУ, 2015. – С. 94–98.

5. Саєнко, Н. С. Сучасні тенденції іншомовної освіти у вищих технічних навчальних закладах. *Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика» Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка.* – 2011. – № 8. – С. 262–266.

УДК: 94 (497.2)

Йорданов Кристья (м. Софія, Болгарія),

головний асистент, доктор історичних наук, Інститут історичних досліджень Болгарської академії наук (Інститут за исторически изследвания – Българска академия на науките)

doi: 10.33245/20-05-2021-39-43

Османсько-турецькі назви видів соколів та яструбів, а також різних видів діяльності, пов'язаних з мисливськими потребами султанського двору та вищих державних службовців в Османській імперії згідно з османськими документами XV-XVI століть

Анотація: У статті розглядаються різні породи соколів і яструбів, а також їх османсько-турецькі назви. На основі опублікованих та неопублікованих османських